

الله رب العالمين

رسانی (١٣٣٠) سے

اتبعون اہد کم سبیل الرشاد

دینی، علمی، ادبی، سیاسی ہفتہ لاق جموعہ اسلامیہ در

والله یہدی من یشاء الی صراط مستقیم

صاحب و مریر مسٹرل : ع . اشرف ارباب

جلد ۲ - ۹

٢٩ نجاشیہ ۱۳۳۱ محرم ۲ تشرین ثانی

عدد ۴۰ - ۲۲۲

هیئت تحریریه هنر آبری آبری یازمقدمه اولانقلی مقاصله لرک ، کرک افضل امت ایله مستفید فضل و عرفانی اولیش قدر شناس طلبہ مقتدرہ سی و مفتون کمالاتی اولان قارئین محترمہ من طرفندن کوندریلش و کوندریلہ جک مقاالت و مکاتیبک جملہ سی ان شالله پیدرپی نشر اولونه جقدر .

روح الله روحه ابدا

علم اسلامک بر کوک در خشانی و کرسی وعظ و ارشادک یکانه صاحبقرانی اولان استاد محترم فاضل شهریور هناری-تری اسماعیل حقی افندی حضرت ترینک افول نا کهانیلرندن طولابی حسن ایلدیکم تأثرات قاییمه بی تصویر ایده م . بوضیاع الیک قلوب صافیہ امتدہ حصوله کتیردیکی تأملات عظیمه دخی تصورک فو قنده در . (باقی همه اوست جمله فانی !)

مرحوم مشااریه عقائد متینه اسلامیه و احکام مبیجه دینیه بیه سنک ادراز تعریض و تعریض اولان ملحدین و متفقین ایله نهایت عمرینه قدر قالاً و قلمًا معارضه و مجاھده بیه دوام و براھین واضحه و دلائل قاطعه ایله خصمانی الزام ایلیه رک عصر منزدہ کاشانه علم و عرفانک بر رکن رکیی و شریعت غرای احمدیلرک بر مدافعت متین و مکینی اولدینگی بحق اثبات ایلشدرا .

صورت مفصله ده ترجمہ حانی تحریر ایله نائل اجر و فیر اوله حق ذوات طرفندن علی المفردات ثبت و تعداد ایدیلہ جک اولان آثار مؤلفات علیه لری کندولرینک ترقیات حاضره و ایجادات عصریه بی لایقیه تقدیر ایدرک اول وجهه توپر افکاره بذل ماحصل اقتدار ایلدیکنه دلالت ایده جکنندن بتون اخوان دین ایچون یکان مطالعه ایدیلی دز .

من رعه آخرت اولان شو دنیای فانیده خدمات مقدسه دینیه بی وقف حیات و اخلاق فاضله محمدیه ایله تحلیل ذات و صفات ایدن مرحوم مشااریک روح بر قتو حلیینه قارشو همیشه « روح الله روحه ابدا » دعا سی ایراد و روحانیت استادانه لرندن استه داد ایدرم .

مشترک مسجحت علیا

سعید

**

مناستری

طلبه سی آرہ سنده او کتبخانہ سفر بری بو تک کله نک حوصله افاده سی استیعب ایدردن ؟ بز ، طلبه سی ، هیمز کنڈیسی آرہ منزدہ بویله یاد ایدردن ؟ و بو تک کله نک مواجهه ایرادنده هر کسک جهه باطننے مآل تعظیم انطباع ایدردن .

مناستری بی مکتب حقوقک و آیاصوفیه معبدینک کرسیلری واسطہ سیلہ طانیدم . آیاصوفیه منبر مواعظنک اوزرنده قاعد اولان عرفان ایله مکتب حقوق کرسی تدریسنک اوزرنده او طوران ذک آرہ سنده عظیم مسافه واردی ؟ انسان مناستری بی آیاصوفیه معبدنده دیکله رکن سایه یقین بر یردن کنڈینه سسلر کلیدی ؟ بر طاقم اصوات

زکا و فرط دهابیله بحر العلوم اطلاقه بحق شایسته ایدی . لسان بیاننده کی طلاقت ، خامہ عرفاننده کی بلا عنده مسابقت ایدیور ؛ حضور فضائل نشورنده زانوزدہ تعظیم اولان بیکارجہ شاکر دان ایمان و ایقانی هر برندن باشقة باشقة حظ عظیم آیور ، نه قدر نه قدر مستفید اولیوردی .

کتبخانه دین اسلامه اهدا ایتدیکی مخدمات آثاری الى قیام الساعه نام فضیلت و معرفت کسترنی خیرایله یاد ایتدیره چک ؟ « مناستری اسماعیل حقی » نام باندی دنیال دور دیچه یاشایه جقدر .

ایشته مرحوم مشار الیه حضرت ترینک او دلفریب ، او جان پرور صدای عرفانیدرکه ، سامعه منزی چینلا تقدیم ، بوتون وجود منزی لرزه ناک ایمکدہ اولان عکس حزنیله قلم مرکب یرینه اشک سیاه ماتم دوکیور .

او نه شامت انکیز آن حیات ایدی که ، جناب استادک مصیبت ارتحالی خبری بی آدق ، صانکه تپه مندہ بیک ییلدیرم بردن پاطلادی . نه اولدینگمزی شاشیردق ، نه یه اوغرادینگمزی بیله مذک .

زوالی سبیل الرشاد ! سن آرتق او محترم استادک صریر خامه سنه معکس اهتزاز اولامیه جقسک . ارتق صحیفه لرک او لائی حکمتدن ، او سطور معرفتندن ابديا محروم قاله جق . سنک ایچین یکانه مدار تسليت حضرت استادک یاد نامندن ، روان پاکه اهدای فو اتحدن عبارت اوله جق .

قاره لرینه سویله ، سر شلک ماتم نمونکله خبر ویرکه : آسمان شریعتک بوضیا نشار خور شید عرفانی آرتق افول ایتدی . « فاضل شهیر مناستری اسماعیل حقی افندی حضرت تری » وطنک ، ملتنک بو صوک فلا کتلرینه تحمل ایده میه رک کیمسیه بی خبر ویر مکسیز بن آرامندن آنسزین چکیلوب کیتدی .

بوکون وجدان اسلامیت لسان حال ایله « یاحسرة على المؤمنین ! فریادیله فرقت آتشلری ایچنده یانیور ، اخوان فضلاستندن مقاالت تعزیت و تسليت بکلیور .

نته کیم دها شمدیدن بر چوق مقاالت فاضله آلمغه باشلادق . بونلری ، ورودی منتظر دیکر مقاالتی صره سیلہ نشر ایدرک بویوک بر فریضه دینیه و وجدانیه ایفا ایتمش اوله جفر اعتقدندہ بیز .

ایشته سبیل الرشاد هیئت تحریریه سی بوتون تحسیسات و تأثیراتیله جناب استادک روح پاکنی تقدیس و علو نامنی تجلیل و تکریم ایدرک عائله کدر دیده سی و مخدیم کرامی او مجروح قلبک اک صمیمی تالماتیله تعزیزیه مساعت ایلر . « هر که آمد میرود انا ایله راجعون »

رحمۃ اللہ علیہ رحمة واسعة

استاد مرحومک اساس ترجمہ حال ایله ال یازیسی ان شالله کله جک هفتہ کی نسخه منزدہ درج اولنه جنی کبی ، حضرتک فضائل و محاسنی ، مناقی ، علم و عرفانی ، تأییفات و مجاہداتی ، خدمات اسلامیه سی ، خلاصه حیات شخصیه و علمیه سی حقنده کی مشهودات ، احتسasات و ملاحظاتیه دائر کرک

آنار استعداد کوسترنله عادتا احیام عامله سی ایدر ، کندیلری خی کبار بر ظرافته دامن تلطیف ایلر - و شیمی اور کولوشی دوشوندجکه آغلایورم - آنی او بیدیکمز زمان حجاب متواضعانه ایله کوزلری خی قاپار و محجوب بر تبسم متشکرله برشی سویلکسزین بر جوق شیلر سویلر دی . ایشته بر هفته اول او کدن کیدن طائیدیغ بر یشیل صاریغک ینه طائیدیغ بیاض بر صاریغه « مناستری اسماعیل حق افندی اولمش » جمله لاقیدیله و صباح غزنه سی نک دموی بوزیله اقدامک اسمرو لتفاوی چهره سنک « اوت ، مناستری اولمش » قیلندهن بر بارده ایله غر و بخ عالم اسلامه خبر ویرکاری سیاره سی و کمال ، بوة در متواضع بر انساندی .

مکتب حقوقه بز ، بر قاج آرق داش ، اک صمیمی و قعر نایاب حرمتلرمنزی انجق ایکی استادک ، صدر اعظم اسبق ابراهیم حق پاشا ایله مناستری اسماعیل حق افندی مرحومک درسلرنده طویشدق . چونکه انجق بوایکی آدمک شیخضنده برمئلفک مترجمی دکل ، بوز لرجه مؤلف عالمک هضم و تمثیل و افکار مخصوصه ایله تزین اولونمش صحایف علمیه سی او قودق . حافظه سنک متنه خیراندم . طلبه سی ایچنده ایکی منتها اولان چوق عاطللرله چوق مقدملری اسم وجسملریه طائیدق واونلری کوردیکی زمان - دهانی قدر نطوق . اولان کوزینک معنالی نظرلریه - یافرط سیلریه معطوف بر لمعه خنده دار ترغیب ، یاخود افراط عطالتلریه عائد بر شراره مغرب کوسترمک معتادی ایدی .

بر هفته اول سلم آخرتک دنیایه صارقش ایلک قدمه بارده سی کی طوران فاتح سنک مصلاسنده بر جنازه دکنکنک اوسته ایکایدن عمامه ، آشتنن لا یعد تلامیذ مفیده و مستفیده یتشدرمک خصوصنده ، مدارس ماضیه اسلامک نورانی قبه لری قدر فیاض ایدی .

مدحت جمال

بویوک معلم

ارتحال الینی غزنیلرده او قودیغ زمان اینانمیق ایسته مدیکم معلم مختمز مناستری اسماعیل حق افندیک آره مندن ابديا آیرلديغی دوشوندجکه قلبدن بر قطره خون آقدیغی حس ایدر اولدم و امین که نم کی مشارالیه یقیندن طایانلر دکل ، حضور عرفاننده درس او قویان بوتون شاکردری ، یالکز کندیسنه خاص بر طلاقت پر حلاوت ایله ویردیکی وعظزلرنده بولنان سامعین مسلمین ، نشریات علامه سندن مستفید بیکلر جه عنانی قارئلری ده مایوس و مکدر اولمشلردر .

رحمت حقه واصل اولان استاد مرحوم ؛ یالکز صنوف علمانک دکل ، بوتون هیئت اجتماعیه عنانیه نک مدار افتخار و ابهاجی اولان اعاظم مملکتندن ایدی . مشارالیه یک - پک سودیکی - بومملکته خدمانی جداً بویوکدر . قرق سننه دن زیاده دوام ایدن مواعظ دینیه سی ، مکتببلرده کی تدریساتی ، زمانزده کی ذی علمادن بولنان ذواتدن

غربیه که حفره الحاده ییلدیرملر یاغدیریر ، شاهقه جهان اسلام اوزرندن کونسلر اشراف ایدر ؛ خلاصه آغزندن سیحائب رحمت مهابت روحانیه سیله بر طاق افکار عالیه معبد قالیچه لریشک اوزرنده او طوران صف سامعینک جباء صامته سننه نزول ایلر دی . حالبوکه مکتب حقوق کرسی تدریسنده منظرة بیان در حال دیکشیدی ، او بیوک عرفان عصای تواضعه طایانه رق ذروه کلانشدن اینز ، تابزم بولندیغیز زمین منحط ادراکه قدر اینز ؛ بزه اوافق تفک کلمه لر ، حتی بعضاً معنیدار سکوتلرله ، حتی بعضاً بر کله کی شکله ادخار معنا ایلش اولان پار مقلویشک اشارتلریه « وصالیا » ، « فرائض » مباحثت عقد غواصی چوزر ، « فرائض » مسائل زلف ژولیده عربه بکزهین هر عقدہ اعمای نکاتی آره سندن ، هر تار تار ماری اوزرندن غایت سلیس بر شانه بیان چیزیر ، بعضاً « اصول فقه » کتابنک متن و متعب بر تار و بود سه اویله اعمال ایدیلن صحایف آهنینی شانه افاداستک حلال ایهام اولان دیشلریه لیه لیه ایدرکه تون طلبه سنی بر رفرف شوخ حریری قارشیسنده بولندیریدی . او زمان اوسطور ظامضه و مظلمه فرشته فلسفه اسلامک زلف اطیف سیاهی آگدیریر ، و بز اویک اره سنده بیک شمس نهفته نکاتک حرارت و لصافت علمیه سی بولور ، سرمیت ابدیسی اولوردق .

ملکیه ده ، حقوقه ، طبیه ده ، حربیه ده و دهسا ساڑ بر طاق مکتببلرده مناستری معلمدی . اویله ایکن ، مکتب حقوقه اوچ سنہ متمادیا بر کون - خسته اولینی زمانلر مستشنا - درسلرینه لاقیدلکنی ایما ایدن بر تأخیر دوامی کورلارزدی . تغییر جائز کورلسون ، عادتا اوروپانک بخار ایله متحرک وسائل نقلیه سنه یاقیشان بر اطراد ورود ایله تام دقیقہ معنیه سنده درس کیور ، صدده تماس ایتمهین مباحث لابالیانی دامن جوار وقارندن تبعید ایدن بر جدیت معلمانه و عالمانه ایله اوکونکی بحث تقریرینه باشلار دی . و درسه کلیدیکی زمان آق صقالنک اوزرنده کی تردانه سیله ، اشنای تدریسده معالی اسلامه داڑ ایراد ایتدیکی سوزلر اوزرینه ایچنده بر آسمان تأثر تبل ایدن بر قطره کوزیاشی ینه اوحلیه پاک اوزرنده خلاف ساف اولور دی . کیم نه دیرسہ دیسین ، دور سابقک او زمان بلکه بتوں ممالک محروسه شاهانه اهالی صادقه سنجه مقبول ، حتی ماکل اولان مظالم فضیحه سنہ عائد اولارق قلبنده بر عمان الفعال طاشییدان مناستری ، درس ده مناقب و مفاخر اسلامی یاد و تعداد ایتمک صره لری کلندجکه دور سایق خلیفة ظالمانک ایوان امینه یاریسی کوز یاشنده ، یاریسی سکوت معنیداردن معمول بر طاشی سسیز صداسز فیرلاتیر ، واوزمان کوزلری قلبنده کی عمان عظیم انفعالک کردا بذری کی قارا کاک بر زنک با غلار دی . بوسوزلری مبالغه تلیذانه یه حمل ایتمه ییک ؛ بز ، کندیسنه لسان حالته اجنبي اولیان طلبه سی ، خواجه منک بوب اصوات والفاظ عصیان مبارکی قارشیسنده چوق بولندق .

اونه مهابتی و محترم بر تواضع ایدی . طلبه سی آره سنده مأنوسی ،